

Dopisi in novice.

Iz Dunaja. Dunajsko mestno svetovavstvo je v seji 9. t. m. sklenilo, da hoče zopet prositi privoljenja, da vstanovi pedagogium in da se ustavi prepoved. Od Beustovega ministerstva pričakujejo vgodnejše razloge, kakor od prejšnjega. Bomo vidili! Njih veličanstvo, prisvetli cesar, so po naj višjem lastnoročnem pismu 2. preteč. m. vstanovili za bogočastje in uk posebno ministerstvo.

Iz Celja. 9. aprila. Danes smo tu pokopali možá, ki je bil, kar en rod pomni, učitelj v tem mestu. Umerl je g. Ožbald Schellander, učitelj v tukajšnji glavni šoli, star 73 let; 48 let je bil pri učiteljstvu in je delal do zadnjega časa svojega življenja. Bog mu daj sedaj večni mir!

Iz Celovca. „Cvet slov. poezije“ je popolnoma razprodan: dokler v drugo ne izide, ne more ga nihče dobiti. „Glasnik“ naznanja, da se bo H. natis ves predelal in pomnožil, da bo obsegal blizo 20 — 24 tiskanih pol, in bo prišel na svetlo pod imenom. „Cvetnik slovenske literature“, ter bo tako vravnan, da bo prikladen za berilo odrasli slovenski mladini. Čas, kedaj pride na svetlo to izverstno delo, še ni določen; pred ko pride, boljše bo. C.

Iz Ternovega na Notranjskem. Nekaj blagih dobrotnikov in mladino ljubov je tukaj o novem letu zložilo nekaj denarjev s tem lepim namenom, da naj se zato kupi naj revnejšim in pridnim učencem in učenkam potrebne obleke. Zložilo se je toliko denarja, da se je nakupilo za ta denar 95 vatlov razne obleke. Pretečeni mesec (28. marca) se je pa razdelila ta obleka v pričo gg. duhovnikov in gosp. okrajnega predstojnika. Obdarovalo se je 18 učencev in 8 učenk. Serčna hvaležnost se je vidila na obrazu ubogih otročičev, in gosp. dekan so jih še opomnili, da naj molijo za svoje dobrotnike, da naj sedaj radi hodijo v šolo, ker imajo potrebno obleko. Otroci so vse to obljubili, in so šli vsak s svojim deležem pod pozduho prav veseli domú. Mi pa, ki smo se tudi z malimi vred veselili, se tukaj očitno zahvaljujemo v imenu ljubih učencev vsem tem dobrotnikom, in želimo, da bi jim mili Bog stotero poplačal to lepo djanje! Malim pa želimo, da bi se dobilo še mnogo takih milih dobrotnikov. Tudi v čitalnici smo imeli ta post eno besedo s tombolo na korist ubogim učencem.

Lavraček.

Iz Planine nad Černomljem. V 12. listu 4. tečaja je „Uč. Tovarš“ naznanil, kje se dobiva naj bolje černo platno za šolske table, pisal sem tedaj na naznanjeno fabriko, pa ni bilo platna, ne odgovora; in ko zopet drugič pišem, dobim odgovor, da je tisti fabrikant že pred več časa umerl; in da se njegova vdova ne pečá več s tem tržtvom. Prosim, da bi „Uč. Tovarš“ naznanil, kje se sedaj dobivajo take reči! *)

F. Kl.

*) Dobro černo platno za table preskerbljuje ljubljanski kupec g. Bernbacher.

Iz Predoselj nad Kranjem. V 5. listu „Uč. Tovarša“ je nek gosp. dopisnik P. zapazil, sprehajajo se mimo lepih vertov, mlade dečke, ki so se plazili po sadnem drevju in trebili gosenčino zalego. Priporočal je učiteljem po deželi, da naj povejo večjim učencem vsakdanje posebno pa dečkom nedeljske šole, in kaže naj jim po vertih, kako naj se gosenčina zalega trebi, drevesa snažijo, trebijo itd., da se bo sadjereja lepše razvijala. Zares hvale vredno je to delo, da dečki in tudi starši plezajo po drevju in trebijo ne le gosenčino zalego, ampak tudi staro skorjo in mah derzajo, da se tako mlade stara drevesa. Gotovo že vsak verli učitelj to otrokom naročuje, jih podučuje, in uči posebno pa tam, kjer ima šolski vert ali drevesnico, akoravno se v nekterih krajih učitelju terdo godi za par sežnjev zemlje, ki jo potrebuje za šolsko drevesnico, in ga surovi starši še celó zavoljo tega dobrega namena, ali če hoče srenjsko drevesnico napravljati, zmerjajo goltneša itd. — Te besede naj bi ne veljale le samo učiteljem, učencem, ampak vsem posestnikom drevesnih ali sadnih vertov. Čas je tū, da mora biti to opravilo dokončano, ako ne, ne bi jeseni dobili polnih jerbosov lepega in zdravega sadja. Nekteri pravi in toži: „Jaz po zimi pridno gosenčino zalego obiram in trebim, pa so vendar spomladi moja drevesa polna gosenic, kako je to? Moj ljubi, to se ti lahko odgovori. Misliš, če si gosenične mešičke, ktere visé na koncu vej, porezal, že vse storil? Kaj si s temi mešički naredil? Vergel si jih v kak kofič, ali na kup gnoja; to ne pomaga nič; še če jih v zemljo zakoplješ, jih radi izkopljejo kokoši, mačke in psi, da se na solncu oživé, tedaj tem sovražnikom sadnega cvetja samo to nakanil, da morajo na drevje nazaj plezati. Naj boljše je, če jih pograbiš in sežgeš. Jajčice, močno škodljivih perstanc ali srebernic, nisi še morda porajtal, ktere v 100 do 350 na številu v okroglih prostorčkih okoli mladik terdo vkupaj zalotane prebivajo. Da jih poiščes te zeló škodljiva jajčica je zato zeló potrebno, ker iz teh jajčič izlezene gosenice požró naj perve popke in cvetje sadnega drevja. Tudi v drevesnih popkah pod staro kožo, v mahu, je skritih zeló veliko žužkov ali insektov, ktere moraš poiskati in jih zatreti, da ti ne pojedó cvetja. Spomladi zgodaj je treba staro skorjo, mah, itd. z drevesno sterguljo ostergati po deblu in tudi po debelejih vejah, da se odpravi ne le sama vsa razpokana skorja, mah itd., ampak tudi vsa zalega, ki je znotraj skrita. Na dalje naj se vsa zalega na zidovji, germovji, v gošah, plankah itd. velikokrat pogleda, da se uniči. Da se pa gosenicam in metuljem ubrani na drevo splezati ali priti, se oveže drevesno deblo z 4 — 6 palcev širokim terdim papirjem, namazanim z voznim mazilom. Ako se ti pa še gosenice prikažejo, jih naj ložeje zjutraj zateres, ker se gosence v družbi na deblovm drevesu skupaj derzé, in čakajo, da jih solnce ogreje, ali se v kakih in škerbinah zbirajo, ter jih pokončaj. Da se pa merčes uniči in drevesa pomladé, je naj bolje zdravilo, da pomazeš debela in debeleje veje dreves z apnenim mlekom, v katerem je nekaj kravjeka pridjanega in zmešanega. Delajmo tako! Jan. Sajč.

Iz pod Ljubnika. Velike in pravične želje izrekuje „Tovarša“ v 5. letošnjem listu. Boljših učencikov, učencikom boljše plače, boljših

šolskih knjig je treba, da bodo naše šole tirjatvam sedajnega časa zadostovale. Boljših učencikov bomo s časom gotovo dobili, ako bodo imeli boljše plačo; učiteljska pripravnica v Ljubljani naj se sedanjemu času vgodno prestroji, pripravnica v Idriji pa opusti. ¹⁾ Boljših knjig pa koj dobimo; treba nam je le ukaza, kateri bi veleval vse šolske knjige pregledati, nepotrebne ali manj potrebne sestavke iz beril iztrebiti in jih s potrebnimi nadomestiti. Treba pa je, da šolske knjige spisujejo in popravljajo možje, ki se sami pečajo s šolo in vedó, kaj je mladini treba, in v kakšni obliki in kako naj se ji razlagajo potrebne reči. Mislim, da ne rečem preveč, ako pravim, da bi se vsaki sestavek za prihodnje šolske knjige razposlal v prevdarek tudi učiteljem po deželi; zakaj tudi na deželi imamo šolske možje, kateri prekosé marsikterega učitelja v mestu, posebno kar tiče slovenski jezik; ²⁾ ti z učitelji v Ljubljani naj bi naznanovali svoje misli in nasvete o sestavkih za prihodnje knjige ljudskih malih in glavnih šol posebnemu odboru, kateri je pa iz znano praktičnih in zvedenih učencikov sestavljen. Teoretikarji bi tú slabo opravili. Ta odbor naj bi prevdarjal in presojeval nasvete in spise za omenjene bukve in naznanoval svoje sklepe in poterjene sestavke v „Tovarsu“. Ko bi bila knjiga končana, bi se izročila vladi v poterjenje. Po ti in enaki poti se smemo nadjati, da dobimo dobrih šolskih knjig. Slišali smo, da se nova slovenska slovnica kuje za male šole na deželi; pa to se tako na tihem godí, da živa duša ne vé, ali bo nova knjiga za rabo, ali bo le število slovnice pomnožila. Ljubi „Tovars“, polukaj ti v tisto skrivno kuhinjo, kjer se kuha nova slovenska slovnica za ljudske šole, in povej nam kaj o nji, sej veš, da nas zeló miče knjiga, s katero se bodo v kratkem naši učitelji in učenci borili. ³⁾ Tudi naša „Praktična gramatika“ se je postarala; res je bila o svojem času vse hvale vredna; ali čas teče urno naprej, ž njim se jezik zboljšuje, in že smo z oliko jezika slovenskega tako daleč dospeli, da se „Praktična gramatika“ mora sramovati svojega imena. Naj gre v pokoj! to že sama želi ostarela reva, ker rešila je nalogo svojo tú dobro, tam slabo. Učitelji! pogororite se in osnovajte novo slovensko-nemško gramatiko, ktera bo zares praktična in sedanji obliki slovenskega jezika primerno spisana po poprej nevedeni poti, ktere namen pa naj ne bo samo nemški jezik, temuč materni, in na podlagi tega — še le nemški ⁴⁾ Posebno pa naj se v prihodnjih šolskih knjigah gleda na to, da bo v vseh ena in tista pisava, in da posebno v slovenskih knjigah ne bo toliko pomot. Z Bogom!

¹⁾ To se je zgodilo. Glej lansk. „Tov.“ l. 19.!

Vredn.

²⁾ Vam verjamemo; vendar delo kaže možá.

Vredn.

³⁾ Ta kratka djanska slovnica je v naših rokah; prosimo tedaj še enkrat, naj bi se učitelji zglaševali in o tem svoje dobre misli naznanjevali — toda kmali!

Vredn.

⁴⁾ Slovnica za nemški jezik, ki bi vstrezala našim glavnim šolam, morala bi biti prvič vsa po slovenski pisana, drugič pa bi se mogel nemški jezik vun in vun primerjati z slovenskim. Za to je pa treba, da učenci popred razumejo slovenski jezik saj po pglavitnih vodilih, za kar pa nam je treba že za II. in III. razred začetne slovenske slovnice.

Vredn.

Iz Ljubljane. Dobili smo iz Prage zadnji, XII. list Gerbičeve „Lire Sionske“. Sedaj je to delo celo. Spoznati moramo, da se je g. Gerbič zelo, zelo trudil, da bi s temi svojimi napevi vstrezal slovenskim učiteljem in pevcem, in je svojo nalogo tudi izvrstno izvrševal. Osupnjeni smo tedaj brali naznanilo, ki ga g. skladatelj v zadnjem listu tako le priobčuje: „Mnogo opravila in druge okoliščine me sedaj zaderžujejo izdajati dalje „Liro Sionsko“. Prenehati moram z njo toliko časa, da bom zopet utegnil jo nadaljevati. Naj mi torej nihče ne pošilja naročnine na II. tečaj pred, kakor razglasim, da pričnem to delo zopet izdajati. Kdor želi I. tečaj, ga še lahko dobi za 2 gold. Kdor bi si želel za ta tečaj še posebnega zavitka, ga lahko dobi, ako pošlje 10 kr. za razpošiljanje; zraven se mu tudi lahko priloži še enkrat II. list (za februar), ako je morda dobil prejšnjega nezazložno tiskanega.“

— Presvetli cesar so dovolili novo osnovano „dramatično društvo“ v Ljubljani. Udje tega društva bodo podporniki, pisavci in igravci. To društvo bo tedaj tudi krepko delalo za omiko slovenskega národa. Bog daj srečo!

— Po vseh boljših knjigarnicah se sedaj sprejemajo naročila na na zbirki vseh nemških klasikarjev (National - Bibliothek sämtlicher deutschen Classiker“). Obeta se, da bo to delo prav mično, pa tudi dober kup, tako, da bo naročnike stalo na teden le kakih 5—10 kr. To delo bo dobro služilo vsakemu bolj omikanemu človeku, posebno pa tudi učiteljem, ki se hočejo dalje izobraževati; samo, to je: kje bo učitelj jemal denar za take reči, dokler se mu dosedanja slaba pesem poje?

— Tukajšnja slavna c. k. vlada je v g. Milicevi tiskarnici naročila 1500 iztisov Malega Sadjerejca, da ga bode razdelila učencem in učiteljem po deželi. Slava!

— Po naj višjem sklepu 12. jan. t. l. se bode tukajšnja c. k. normalka prevrnala, in zavoljo tega se tako le glasi:

razpis učiteljskih služeb.

1. dve učiteljski službi z letno plačo . . .	700 gold.
2. ena „ „ „ „ „ „ . . .	600 „
3. „ podučiteljska „ „ „ „ „ . . .	400 „
4. „ „ „ „ „ „ „ . . .	350 „

Prosvitci morajo dokazati posebno učiteljsko zmožnost, in morajo znati nemški in slovenski jezik. Prošnje se ravnaajo do slavne c. k. deželne vlade v Ljubljani, in naj se oddajajo do konca mesca majnika t. l.

Prememba v učiteljskem stanu.

G. Jož. Juvančič, učitelj pri sv. Petru pri južni železnici, je prestopil v šolo v Nabrezini.

Listnica. Vsem častitim gospodom naročnikom naznanjamo, da smo jim za velikonoč za pirhe namenili izvrstno muzikalno prilogo: „Ofertorij“, ki ga je zložil in čveteroglasno postavil naš verli skladatelj gosp. Fr. Ser. Adamič; toda čas nam je prezgodaj všel; tedaj prosimo, da naj ljubi naši braveci te priloge čakajo do 1. majnika. Vesele praznike!

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.